

30.07.2020

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**30 Temmuz 2020
Perşembe**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

30 Temmuz 2020 Perşembe

YASAMA BÖLÜMÜ

TBMM KARARI

1262 Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatile Girmesine İlişkin Karar

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Mera Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunca 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Göre Kullanılacak Yetkilere İlişkin Yönetmelik

TEBLİĞLER

- 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu Gereğince; İşkollarındaki İşçi Sayıları ve Sendikaların Üye Sayılarına İlişkin 2020 Temmuz Ayı İstatistikleri Hakkında Tebliğ
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 519)
- Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Dış Ticaretine İlişkin Tebliğ (Dış Ticaret: 2011/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2020/19)
- Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2020/20)
- Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2014/4)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2020/21)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 23/6/2020 Tarihli ve 2016/56228 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 23/6/2020 Tarihli ve 2017/16292 Başvuru Numaralı Kararı

TKDK alacaklarının tahsiline ilişkin düzenleme

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun (TKDK) süresi içinde ödenmeyen alacaklarının korunmasında, takip ve tahsilinde belirlenen yetkilerin kullanılmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlendi.

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunca 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Göre Kullanılacak Yetkilere İlişkin Yönetmeliği, Resmi Gazete'nin bugünkü sayısında yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Yönetmelikle, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da belirtilen, Hazine ve Maliye Bakanlığı, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile mercilerce kullanılan yetkilerin, süresi içinde ödenmeyen alacakların korunmasında, takip ve tahsilinde TKDK tarafından kullanılmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlendi.

Buna göre, Türkiye'de ikametgahı bulunmayan borçlunun durumu, alacağın tahsilinin tehlikede olduğunu gösteriyorsa kurumun görevli birimi kendisinden teminat isteyebilecek.

Alacakların tahsiline ilişkin belirtilen teminatı sağlayamayan borçluların muteber bir şahsı müteselsil kefil veya müşterek müteselsil borçlu olarak göstermesi halinde, şahsi kefaleti veya gösterilen şahsı kabul edip etmemeye tahsil ünitesi yetkili olacak.

İhtiyati haciz, kanunun ilgili maddesinde belirtilen sebeplerin bulunması halinde, hiçbir süreye bağlı kalmaksızın il koordinatörünün kararıyla derhal uygulanacak.

Kurum tarafından takip ve tahsilatı kararlaştırılan, vadesi belli olmayan alacaklara ilişkin, borcun bir ay içinde ödenmesi için borçluya bildirim mektubu gönderilecek.

Tahsili zaman aşımına uğrayan kurum alacaklarının terkin edilmesine ilişkin işlemlerde, alacağın zaman aşımına uğradığına ilişkin tespit ve terkin için hazırlanacak cetvel il koordinatörlükleri tarafından oluşturulacak ancak bu alacakların kurum kayıtlarından çıkarılmasına ilişkin onay işlemleri kurum başkanı veya kurum başkanının merkezde yetki vereceği makam tarafından gerçekleştirilecek.

Mera Yönetmeliği'nde değişiklik

Öte yandan, Tarım ve Orman Bakanlığının Mera Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliği de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Yönetmelikle, jeotermal kaynaklı teknolojik seralar için ihtiyaç duyulan yerlerin tahsis amacı değişikliği taleplerine ilişkin düzenlemeye gidildi.

Buna göre, söz konusu taleplerde, jeotermal kaynak ruhsat sahası içinde kalan mera, yaylak ve kışlaklarda kurulacak jeotermal kaynaklı teknolojik seralar ile mera, yaylak ve kışlak alanları dışında bulunan jeotermal kaynağın teknolojik seralara taşınması veya iletilmesi için ihtiyaç duyulan yerler için zorunlu hallerde, ilgili müdürlük veya genel müdürlükten gerekçeli rapor, jeotermal kaynak kullanım izni veya ruhsat, talep edilen alanın 1/5000 ölçekli harita üzerine işlenmiş vaziyet planı, ÇED raporu, koruma alanları etüt raporu, jeotermal akışkanın kullanım sonrası nasıl uzaklaştırılacağına ilişkin belge, fizibilite raporu ile komisyonca istenecek diğer bilgi ve belgelerle tahsis amacı değişikliği yapılabilecek.

Mısır alım fiyatı belli oldu

Tarım ve Orman Bakanı Pakdemirli, geçen yıl 1150 lira olan mısır alım fiyatını, bu sene yüzde 15 artırarak 1325 lira olarak belirlediklerini bildirdi.

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, yaptığı yazılı açıklamada, Toprak Mahsulleri Ofisi olarak buğday, arpa, nohut, mercimek ve fındıkta olduğu gibi mısırdada hasat öncesi alım fiyatlarını belirlediklerini belirtti.

Bakan Pakdemirli, "Akdeniz, Güneydoğu, İç Anadolu ve Ege Bölgesinde önemli bir tarımsal ürün olan, yaklaşık 300 bin üretici tarafından üretilen ve bugünlerde hasadı başlayacak mısırdada alım fiyatlarını açıklıyoruz. Geçen yıl 1150 lira olan fiyatı bu sene yüzde 15 artırarak 1325 lira olarak belirledik. Bütün üreticilerimize hayırlı olsun." ifadesini kullandı.

Meşe palamudu sofraya makarna olarak dönecek

Yüksek proteinli ve gluten içermeyen pelitten un üretmeyi başaran Ar-Tu Kimya, tesis yatırımına hazırlanıyor. Orman Genel Müdürlüğü'nden sürdürülebilir hammadde için destek bekleyen şirket yaklaşık 800 bin Euro'luk yatırım öngörüyor.

Manisa'nın Salihli ilçesinde dünyanın tek valesi üretim tesisini 1998'de Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'ndan alan Ar-Tu Kimya, meşe palamudunun yan ürünü pelitten un üretmeyi başardı. Şirket, yüksek protein değeri ve gluten içermemesi ile gıda sanayinin tercih ettiği pelit ununun üretimi için 800 bin Euro yatırımla tesis kuracak. Ar-Tu Kimya Sanayi ve Ticaret AŞ. Yönetim Kurulu Başkanı Faik Tuna Yağcı, hammadde temini için Orman Genel Müdürlüğü ve diğer paydaşların desteğini beklediklerini kaydetti.

Meşe palamudunun kozalağı içindeki pelitin bugüne kadar hayvan yemi olarak kullanıldığını ancak son birkaç yıldır insan gıdası olarak kullanılması yönünde çalışmalar olduğunu söyleyen Yağcı, pandemi sonrası geniş insan kitlelerinin beslenme alışkanlıklarında değişimin kaçınılmaz olduğunu belirterek, "Pelit, antioksidan özellikleri, yüksek protein değeri ile dikkat çeken bir ürün. Glutensiz olması da bir diğer önemli özelliği. Biz, bu undan yapacağımız ürünlerle ilgili karar aşamasındayız" dedi.

Ürettiğimiz en katma değerli ürün

Ürünün az bulunması nedeniyle yüksek üretim maliyetine dikkat çeken Yağcı, “Diğer unlarla karıştırıp, yüksek protein değerli kurabiye, ekmek ya da makarna üretimi mümkün olacak. Hatta, glutenli ürünlerle karıştırılarak gluten light ürünlerin geliştirilmesi mümkün” diye konuştu.

Üretimde başarılı sonuç almalarını ardından üretim tesisi, ardından pazarlama ağı kurulması yönünde fizibilite çalışmalarına başladıklarını anlatan Yağcı, “Pelit unu yaptığımız en katma değerli ürün. İşin geleceğine inanıyoruz. Ancak, bu işin başarılı ve sürdürülebilir olması için hammadde sorunu çözmemiz gerekiyor. Bu konuda Orman Genel Müdürlüğü ve diğer paydaşların desteği çok önemli. Hammaddeyi sürdürülebilir kılmamız lazım. Bunu başarmamız gerek. Başta pelit unu olmak üzere ürün ve hizmetlere odaklanacağız” dedi. Yağcı, işletmeye ait başka bir parselde gerçekleştirilmesinin hedeflendiği pelit unu ile ilgili yatırım için ekipman ve bina ile ilgili ön çalışmaların devam ettiği, tahmini yatırım bütçesinin ise 800 bin Euro olduğunu dile getirdi.

Deri sanayii de kullanıyor, yemciler de

Saraciye deri sanayinde ürünün doğal yolda sertleşmesi için kullanılan valeks, Türkiye’de bulunan 18 cins meşe palamudu arasından sadece 3’ünden elde edilebiliyor. Ağırlıklı İç Ege’de yetişen meşe palamudu Eylül- Aralık döneminde hasat ediliyor. İşletmede ekstraktı elde edilen ürün, dünyanın birçok ülkesine ihraç ediliyor. Ürünün posasından elde edilen gübre ve yem katkı malzemesi olarak kullanılan üründen elde edilen pellet de geçtiğimiz yıllarda yakacak olarak piyasaya sunulmuştu.

Merkez Bankası, enflasyon tahminini yüzde 8,9'a çıkardı

Merkez Bankası, yılsonu enflasyon tahminini 1,5 puan yükselterek yüzde 8,9'a çıkardı. Piyasa beklentisi ise çift haneydi. TCMB Başkanı Uysal, "Parasal sıkılaştırma konusunda normalleşme sürecinin seyrine bağlı olarak karar alacağız. Şu an için hızlı hareket etmeyi gerektirecek bir durum yok" dedi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), yılın üçüncü enflasyon raporunu açıkladı. TCMB yüzde 7,4 olan yılsonu enflasyon tahminini 1,5 puan yükselterek yüzde 8,9'a çıkardı. Piyasa, enflasyonun çift haneli olarak güncelleneceğini bekliyordu. TCMB Başkanı Murat Uysal, enflasyonun 2020 yılı sonunda yüzde 8,9 olarak gerçekleşeceğini, 2021 yıl sonunda ise yüzde 6,2'ye geriledikten sonra orta vadede yüzde 5 düzeyinde istikrar kazanacağını tahmin ettiklerini söyledi. Enflasyona dair tahminleri ikinci bir dalga olmayacağı varsayımına göre yaptıklarını söyleyen TCMB Başkanı Uysal, enflasyonun temmuz ayından itibaren düşüş eğilimine gireceğini öngördüklerini aktardı.

'Parasal sıkılaştırma' mesajı

Bu arada politika faizinin yüzde 8.25 olduğuna işaret eden ekonomistler, TCMB'nin faiz yükseltebilir bu durumda olduğuna dikkat çekiyor. Ancak TCMB'den bu yıl bir faiz hamlesi beklenmiyor. Ekonomistler, ortalama fonlama faizinde yılın ikinci yarısında 50 baz puanlık bir artış görülebileceğini düşünüyor.

Mart ayından itibaren uygulamaya aldıkları destekleyici likidite adımlarını normalleşme sürecinin gelişimine bağlı olarak aşamalı bir şekilde gözden geçirebileceklerini vurgulayan TCMB Başkanı Uysal, 'parasal sıkılaştırma mı geliyor' sorusuna, "Parasal sıkılaştırma konusunda normalleşme sürecinin seyrine bağlı olarak karar alacağız. Şu an için çok hızlı hareket etmeyi gerektirecek bir durum yok, gelişmeleri izliyoruz" yanıtını verdi.

Bazı ekonomistler TCMB'den bu yıl herhangi bir faiz hamlesi beklemezken, ortalama fonlama faizinde yılın ikinci yarısında 50 baz puanlık bir artış görülebileceğini düşünüyor.

Petrol fiyatı tahmini 41,6 dolar

Petrol fiyatları varsayımını, bir önceki rapora kıyasla, 2020 için ortalama 32,6 ABD dolarından 41,6 ABD dolarına, 2021 için ise 36,8 ABD dolarından 43,8 ABD dolarına yükselttiklerini bildirdi. ABD doları cinsinden ithalat fiyatları varsayımında alüminyum ve tarımsal ürünler gibi petrol dışındaki diğer emtia fiyatlarındaki zayıf seyre bağlı olarak 2020 ve 2021 yıllarına ilişkin aşağı yönlü güncelleme yaptıklarını belirten Uysal, bir önceki raporda yüzde 9,5 olarak alınan 2020 yılı gıda enflasyonu tahminini, işlenmemiş gıdadaki son dönem eğilimleri dikkate alarak yüzde 10,5 olarak güncellediklerini kaydetti.

Gıda enflasyonu tahmini yüzde 8

Uysal, gelecek yıla ilişkin gıda enflasyonu tahminini de yüzde 7'den yüzde 8'e çektiklerini ifade ederek, "Orta vadeli tahminler oluşturulurken maliye politikası tedbirlerinin alınan diğer parasal ve finansal tedbirlerle birlikte salgın sürecinde ekonominin üretim potansiyelini destekleyeceği ve salgın sonrası toparlanmaya katkı yapacağı bir görünüm esas aldık. Ayrıca yönetilen-yönlendirilen fiyat ve vergi ayarlamalarının, enflasyondaki düşüş patikasıyla büyük ölçüde uyumlu şekilde belirleneceğini varsaydık." diye konuştu.

Enflasyon tahmini tek hanede kaldı

Mevcut para politikası duruşu ve güçlü politika koordinasyonu altında, enflasyonun kademeli olarak hedeflere yakınsayacağını öngördüklerine dikkati çeken Uysal, şöyle devam etti: "Bu çerçevede, enflasyonun 2020 yılı sonunda yüzde 8,9 olarak gerçekleşeceğini, 2021 yıl sonunda ise yüzde 6,2'ye geriledikten sonra orta vadede yüzde 5 düzeyinde istikrar kazanacağını tahmin ediyoruz. Enflasyonun yüzde 70 olasılıkla, 2020 sonunda orta noktası yüzde 8,9 olmak üzere yüzde 6,9 ile yüzde 10,9

aralığında, 2021 yılı sonunda ise orta noktası yüzde 6,2 olmak üzere yüzde 3,9 ile yüzde 8,5 aralığında gerçekleşeceğini öngörüyoruz."

"Sermaye akımlarında toparlanma görülecek"

Gelişmiş ülke merkez bankalarının aldığı önlemler ve salgın sonrası normalleşme süreciyle temmuzda portföy akımlarının görece daha olumlu seyrettiğini belirten Uysal, "Para ve maliye politikalarında devam eden genişletici adımların da etkisiyle gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımlarının 2020 yılının ikinci yarısında bir miktar toparlanması bekleniyor." diye konuştu.

"Turizm gelirlerinde iyileşme bekliyoruz"

Mayısta başlayan toparlanmanın haziran ve temmuz aylarında güç kazandığını anlatan Uysal, ihracatta daha belirgin olmak üzere dış ticaret hacminde toparlanma gözlemlendiğini ve dış ticaret açığının bir miktar daraldığını dile getirdi. Uysal, seyahat kısıtlamalarının hafifletilmesiyle gelecek dönemde turizm gelirlerinde kısmi iyileşme beklediklerini, mal ihracatındaki toparlanmanın ve emtia fiyatlarındaki düşük seviyelerin cari işlemler dengesini destekleyeceğini tahmin ettiklerini ifade etti. İş gücü piyasasında ekonomideki yavaşlamanın yansımalarının hissedildiğini belirten Uysal, işsizlik oranlarının arttığını ancak katılım oranındaki düşüşün bu artışı sınırladığını kaydetti.

"Talep yönlü dezenflasyonist etkiler belirginleşecek"

Salgına bağlı tedbirlerle kısa vadede etkili olan arz yönlü unsurların, normalleşme sürecinin devamıyla kademeli olarak ortadan kalkacağını öngördüklerini anlatan Uysal, yılın ikinci yarısında talep yönlü dezenflasyonist etkilerin daha belirgin hale gelmesini beklediklerini vurguladı.

"Rezervlerimiz yeterli"

Uysal, salgın sonrası dönemde tüm gelişmekte olan ülkelere olduğu gibi Türkiye'den de sermaye çıkışları olduğunu yılın ilk yarısı itibarıyla 20 milyar dolara yakın cari açık verildiğini söyledi."Cari açıkta yılın ikinci yarısı böyle devam etmeyecek, daha olumlu bir seyir görüyoruz" diyen Uysal Merkez Bankası rezervlerinin ise kısa vadeli yükümlülükler açısından yeterli olduğunu söyledi. Uysal elverdiği sürece rezervlerdeki artış politikasının devam ettireceğini belirtti. Koronavirüs döneminde "rezervlerde dalgalanma olağan" diyen Uysal rezervlere ilişkin "yılın ikinci yarısından itibaren olumlu bir döneme girmiş olduğumuzu düşünüyoruz" dedi.

Kredi genişlemesi

Ticari ve tüketici kredi gelişmelerine ilişkin soru üzerine Uysal, salgınının başladığı dönemden itibaren alınan tedbirler sayesinde firmaların nakit akışındaki olumsuz etkilenmeyi önlemek ve hane halkındaki sıkıntıyı gidermek amaçlı ciddi bir kredi ivmelenmesi yaşandığını söyledi. Uysal, bunun ilk etapta ticari kredilerde yaşandığını, yılın üçüncü çeyreği itibarıyla özellikle ticari kredilerde bir miktar doygunluğa ulaştığının görüldüğünü ve bir miktar yavaşlama sinyalleri olduğunu ifade etti.

Salgınla birlikte ikinci çeyrekte ertelenmiş talep ve aynı zamanda kamu bankaları kaynaklı kampanyalar dikkate alındığında bireysel kredilerde ciddi ivmelenme görüldüğünü vurgulayan Uysal, "Bunun belli bir süre sonra normalleşeceğini öngörüyoruz. Kredi gelişmelerini ve kompozisyonunun hem iç denge hem de dış denge açısından etkilerinin de yakından takip edilmesi gerektiğini düşünüyoruz." diye konuştu.

"Likidite adımlarında normalleşme gelişmelere bağlı"

Uysal, "Likidite adımların yeniden gözden geçirilmesini parasal sıkılaştırma sinyali olarak mı değerlendirmek gerekiyor?" sorusu üzerine şu cevabı verdi:

"Salgının başladığı dönemde çok hızlı ve koordineli bir tepki verdik. Bunu yaparken bir taraftan likidite adımlarımızı genişlettik, aynı zamanda maliyetleri ucuzlattık. DİBS piyasasının sağlıklı işlemesi için tahvil alımlarımızı bir miktar hızlandırmıştık. Tüm bunlar finansal piyasaların sağlıklı işleyişine destek vermek, firmalara kredi mekanizmasının kesintisiz devamını sağlamak amaçlı adımlardı. Normalleşme sürecinin seyrine bağlı olarak bu adımlar kademeli olarak gözden geçirilebilir. Bu adımlar başlangıçta hedefli, ölçülü ve geçici adımlar olarak belirlenmişti. Şu an için henüz net bir zamanlama söylemek doğru olmaz. Şu an için çok hızlı hareket etmeyi gerektirecek bir durum yok. Tüm gelişmeleri yakından takip ediyoruz. Ekonominin ve finansal piyasaların ihtiyacı ölçüsünde adımlarımızı ve imkanlarımızı sağlayacağız. Buna bir örnek olarak zorunlu karşılıklarda salgın döneminde 500 baz puana yakın bir indirim yapmıştık. Bununla birlikte 5 milyar dolarlık likidite vermiştik. Daha sonra kredi koşullarını sağlayan bankalar zaman içinde bu kanaldan yine 9 milyar dolarlık ek likidite imkanına kavuştular. Biz yakın geçmişte aldığımız kararlarla hem normalleşme süreci hem de finansal istikrar çerçevesinde zorunlu karşılıklarda 300 baz puanlık artışa gittik. Kısmen burada sağladığımız imkanın bir kısmını geri çekmiş olduk. Gelişmelere göre hareket edeceğiz."

"Talep koşulları ikinci yarıda daha önemli olacak"

Murat Uysal, kredi büyümesinin enflasyon gelişmelerine etkisinin nasıl olacağına ilişkin soru üzerine, haziran enflasyonu olan yüzde 12,62 incelendiğinde bunun daha

çok arz yönlü etkilerden kaynaklandığını hatırlattı. Talep yönlü etkilerin de göz ardı edilemeyeceğini anlatan Uysal, kısmen talep yönlü gelen etkilerin de olduğunu ifade etti. Uysal, talep açısından yılın ikinci yarısı itibarıyla sürecin daha önemli olacağını vurgulayarak, "Çıktı açığının hala negatif seviyelerde olması bizi şu an mevcut açıkladığımız enflasyon tahmini noktasında rahatsız etmiyor. Kredi gelişmelerinin ve kompozisyonun yakından takip edilmesi gerekiyor. Normalleşme süreci ilerledikçe kredi tarafında da normalleşmeye doğru gideceğimize inanıyoruz. Enflasyon üzerindeki etkisini de bu kapsamda sınırlı kalacağını düşünüyoruz." diye konuştu.

"Mevcut durumumuzu değiştirme imkanına sahibiz"

Uysal, para politikası duruşuna yönelik soruyu yanıtlarken yılın ilk yarısında enflasyonda arz yönlü unsurların etkisi bulunduğunu belirterek, bunların da para politikasıyla çok fazla etkili olunamayacak unsurlar olduğunu söyledi. Bunların da büyük ölçüde geçici olduğunu değerlendirdiklerini belirten Uysal, şunları kaydetti: "Bu gelişmelerin enflasyon, fiyatlama davranışlarında bundan sonraki dönemde nasıl etki yaratacağını yakından takip ediyor olacağız ama şu an itibarıyla son iki toplantıda para politikası faizimizi sabit seviyede bıraktık, mevcut duruşumuzun enflasyon görünümüyle uyumlu olduğunu değerlendiriyoruz. Özellikle de 2021 yılına yönelik beklentimizi dikkate aldığımızda, küresel koşullar nedeniyle ithalat fiyatlarının ılımlı seyredeceğini, gıda fiyatları ve toplam talep koşullarını dikkate aldığımızda mevcut para politikası duruşumuzun uyumlu olduğunu değerlendiriyoruz. Tabi veri odaklı yaklaşım içindeyiz. Tüm gelişmeler ve değişen koşullara göre mevcut durumumuzu değiştirme imkanına sahibiz."

Yapı Kredi'den ekonomiye 349 milyar TL destek

Yapı Kredi CEO'su Erün, "Yılın ilk yarısında nakdi ve gayri nakdi kredilerimizi yüzde 9 artırarak ülke ekonomisine 349 milyar TL kaynak sağladık" dedi. Bankanın yılın ilk yarısında net kârı ise 2 milyar 461 milyon lira oldu.

Yapı Kredi'nin net kârı 2020'nin ilk yarısında 2 milyar 461 milyon lira oldu.

Yapı Kredi açıklamasına göre, banka, COVID-19 salgınının tüm dünyayı etkilediği 2020 yılının ilk yarısında nakdi ve gayri nakdi kredilerini yıl başından bu yana yüzde 9 artırarak, Türkiye ekonomisine 349 milyar TL kaynak sağladı.

Nakdi kredi hacmini yılsonuna göre yüzde 11 artışla 254,7 milyar liraya çıkararak Yapı Kredi'nin özel bankalar arasındaki toplam kredi pazar payı yüzde 16 oldu. Konsolide aktif büyüklüğü ise 444,4 milyar TL'ye ulaşan bankanın net kârı ise yıllık yüzde 4 artışla 2 milyar 461 milyon liraya çıktı.

Mevduatta TL odaklı büyümeyi sürdüren Yapı Kredi'nin, toplam müşteri mevduat hacmi yıl başından bu yana yüzde 8 artışla 244,4 milyar liraya ulaştı. Banka, odak noktalarından olan TL vadesiz mevduatını yılın ilk yarısında yüzde 52, yabancı para vadesiz mevduatını ise yüzde 47 artırdı. Bankanın sermaye yeterlilik rasyosu ise yüzde 18,1 olarak gerçekleşti.

"Müşterilerimizin yanında olmaya devam ettik"

Yapı Kredi Üst Yöneticisi (CEO) Gökhan Erün, Türkiye'nin en büyük üçüncü özel bankası olarak, "Hizmette Sınır Yoktur" anlayışıyla pandemi nedeniyle oldukça zorlu geçen yılın ilk yarısında da ülke ekonomisine değer katmayı sürdürdüklerini belirterek, "İçinden geçtiğimiz belirsiz dönemin ardından 'yeni normal' sürecine girdiğimiz şu günlerde müşterilerimizin ve ülkemizin yanında olmaya devam ediyoruz. Yılın ilk yarısında nakdi ve gayri nakdi kredilerimizi yüzde 9 artırarak ülke ekonomisine 349 milyar TL kaynak sağladık. Nakit kredi hacmimiz yüzde 11 artarak 254,7 milyar TL olarak gerçekleşti. Müşteri odaklı çalışmalarımız ile toplam müşteri mevduatı hacmimiz ise yüzde 8 artışla 244,4 milyar lira oldu." ifadelerini kullandı.

Pandeminin finansal etkilerini azaltmak adına pek çok önlem alarak bu zor dönemde de ülke ekonomisine güçlü bir şekilde destek olduklarını belirten Erün, şu bilgileri verdi:

"Yapı Kredi olarak Hazine destekli ve Kredi Garanti Fonu (KGF) teminatıyla hayata geçirilen iki yeni programa dahil olduk. 'Çek Ödeme Destek Paketi' ve 'Opex Kredi Destek Paketi'nde lider bankalar arasında yer alarak içinde bulunduğumuz bu dönemde müşterilerimizin yanında olmaya devam ettik ve bu kapsamda yılın ilk yarısında 7 milyar liralık kaynak sağladık.

Öte yandan, ihracatı desteklemek adına 14 Mayıs'ta yılın en yüksek katılımı sendikasyon kredisine imza attık. Sendikasyon kredisinin tutarını, sözleşmenin akordeon özelliği sayesinde gelen yeni katılımcılarla 85 milyon dolar artırarak yaklaşık 785 milyondan 870 milyona çıkardık. İşleme 18 ülkeden 38 banka katıldı. Böylece, küçük ve orta ölçekli işletmelerin kısa vadeli likidite ihtiyaçlarına tahsis edilmek üzere Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası'ndan (EBRD) sağladığımız 100 milyon dolar da dahil olmak üzere uluslararası piyasalardan sağladığımız kaynağı 970 milyona çıkardık. Türkiye ekonomisine ve Yapı Kredi'ye uluslararası alanda duyulan güveni bir kez daha tescillemiş olduk."

Dijitalde ivmelenme devam ediyor

Yapı Kredi'nin son yıllarda dijital alanda yaptığı yatırımların değerinin salgın döneminde çok daha iyi anlaşıldığını vurgulayan Erün, şunları kaydetti:

"COVID-19 salgınının görüldüğü ilk günlerden itibaren müşterilerimizi bankacılık işlemlerini yapmaları için Yapı Kredi Mobil, Yapı Kredi İnternet Şubesi ve Yapı Kredi Çağrı Merkezi'ne yönlendirdik. Müşterilerimiz hali hazırda şubelerimizden sunduğumuz hemen hemen tüm işlemleri Yapı Kredi dijital kanallarından

tamamlayabiliyor; bireysel ve kurumsal 800'ün üzerinde bankacılık işlemini kolaylıkla gerçekleştirebiliyor. Mobil aktif müşteri adedimizde, 2020 yılının ilk 6 ayında yüzde 9, geçen yılın aynı dönemine göre ise yüzde 22 artış sağladık. Bununla birlikte, yılın ilk yarısında yeni hizmet modelimiz "Görüntülü İşlem Asistanları" aracılığı ile yeni müşteri kazanım oranımız yüzde 467 artış gösterdi."

"Etkin kurumsal yönetim ve risk yönetimi ilkeleriyle faaliyet gösteriyoruz"

Gökhan Erün, kuruldukları ilk günden beri bankacılık faaliyetlerinin tüm paydaşların üzerindeki etkilerini gözeterek çalıştıklarını aktaran Erün, ekonomik sürdürülebilirliği, sosyal ve çevresel sürdürülebilirlikle bir bütün olarak ele aldıklarını vurguladı.

2020 yılının ocak ayında ilk yeşil tahvil ihracımızı gerçekleştirdiklerini aktaran Erün, şunları ifade etti:

"Tahvil kaynaklarını yenilenebilir enerji projelerinde kullanarak Türkiye'nin düşük karbon ekonomisine geçişine olan desteğimizi sürdürüyoruz. Çevresel ve sosyal etkilerin yönetilmesinde finans sektörüne düşen sorumlulukların bilincinde bir kurum olarak etkin kurumsal yönetim ve risk yönetimi ilkeleriyle faaliyet gösteriyoruz. Bu yıl dünyanın en büyük çevresel raporlama kuruluşu olan Karbon Saydamlık Projesi'ne (CDP) yaptığımız raporlamayla CDP Türkiye 2019 Su Liderleri arasında yer aldık.

Sürdürülebilirlik yönetiminde gösterdiğimiz yüksek performansımızla Borsa İstanbul (BİST) Sürdürülebilirlik Endeksi ve Londra Borsası'na bağlı küresel endeks sağlayıcısı FTSE Russel'in şirketlerin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim performanslarını ölçen FTSE4Good Gelişmekte Olan Piyasalar Endeksi'nde yer almayı sürdürdük. Bu yıl tüm paydaşlarımız için uzun dönemli değer yaratma modelini içeren ilk Entegre Raporumuzu yayımladık. Yapı Kredi'nin 2019 Entegre Raporu, Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi'nin (IIRC) Entegre Raporlama Çerçevesi kapsamında, Küresel Raporlama Girişimi (GRI) Standartları'na uygun olarak hazırlandı."

Yapı Kredi olarak COVID-19 salgınına karşı yürütülen mücadele kapsamında bugüne kadar toplumsal ve ekonomik anlamda birçok önlemi hayata geçirdiklerini hatırlatan Erün, "Pandemi nedeniyle daha önce hiç yaşamadığımız zor bir dönemden geçiyoruz. Bu zor dönemde de 76 yıldır genlerimize işleyen müşteri odaklı hizmet ve toplumsal sorumluluk anlayışımızla ülkemize katkı sağlamayı sürdüreceğiz." diye konuştu.

Dolar ne kadar oldu? (30.07.2020)

Uzun süre 6,85 civarına demir atan dolar/TL yeniden 7 seviyesini gördü. Euro/TL'de ise 8,27 ile rekor kırıldı. Doların diğer altı büyük para birimi karşısındaki değerini gösteren sepet kur endeksi son iki yılın en düşük seviyesine gerilerken ve Fed'in mesajlarıyla küresel piyasalarda iyimser beklentiler oluşurken, TL varlıklar negatif ayrışıyor.

Dolar/TL'nin kamunun 100 milyar doları aşan döviz arzı desteğiyle yaklaşık 1.5 aydır izlediği stabil seyir, bu hafta itibarıyla yerini 7 seviyesine doğru yükselişe bırakırken Türkiye'nin risk primi (CDS'ler) 500 puanın üzerinde hızlı yükseldi.

Euro/TL 8,27 ile rekor tazelerken, dolar/TL de 7.00 seviyesini gördü.

DOLAR ▼ 6.9678 (%-0.04)	EURO ▼ 8.1916 (%-0.43)	ALTIN ▼ 438.85 (%-0.82)
-----------------------------------	----------------------------------	-----------------------------------

TÜRKİYE NEGATİF AYRIŞIYOR

BIST-100 endeksinde önceki gün yaşanan yüzde 3.5 civarı kayıp sonrası dün de yüzde 2 kayıp yaşanırken bankacılık endeksi önceki günkü yüzde 4.5 kaybının ardından bugün de yüzde 3'e yakın kayıp yaşadı.

TCMB'nin piyasalarda belirgin bir oynaklık getirmeyen enflasyon raporu sonrası gözlerin çevrildiği ABD Merkez Bankası (Fed), pandeminin etkilerini hafifletmek için gösterge faizi 15 Mart'tan bu yana bulunduğu yüzde 0 ile yüzde 0.25 hedef bandında tutma kararı aldı.

Pandeminin çok ciddi bir risk oluşturduğunun altı çizen Fed, repo ve swap hatlarını 31 Mart'a kadar uzattı. Ekonominin iyileştiğinden emin olana kadar faizlerin çok düşük seviyede tutulacağı vurgulandı.

ABD başta olmak üzere küresel piyasalarda genel olarak iyimser seyir yaşanırken TL varlıklarda belirgin bir negatif ayrışma görülüyor.

29-30 Temmuz Dolar/TL

“SÜRDÜRÜLEBİLİR DEĞİL”

Analistler TL'nin artık “kontrol edilen” bir para birimi olduğunu, mevcut döviz rejiminin uzun vadede sürdürülebilir olmadığını, bu hafta piyasa hareketlerinin TCMB rezerv yeterliliklerine, para ve kur politikalarına yönelik endişeleri yansıttığını belirtiyorlar.

Öte yandan endişeleri tetikleyen etkenler ise ABD'de Türkiye'ye karşı Rus hava savunma sistemi alımı nedeniyle devam eden yaptırım süreci, Avrupa Birliği ile

Akdeniz’de gerilen ilişkiler, Osman Kavala’nın tutukluluğuna yönelik batıdan gelen eleştiriler de yer alıyor.

DOLAR DÜNYADA ZAYIFLIYOR, TÜRKİYE’DE YÜKSELİYOR

Dolar, ABD’nin corona virüsü vakalarındaki artışı kontrol altına alamaması ve ivedi ekonomik toparlanma umutlarının azalmasıyla iki yıllık dip seviyesinin yakınında işlem gördü.

Doların diğer altı büyük para birimi karşısındaki değerini gösteren sepet kur endeksi ise 93.5’in altına gerileyerek 2018 Haziran’ından beri olan en düşük seviyesine yakın.

Bankacılar küresel piyasalarda dolardaki zayıf seyre rağmen dolar/TL’de bir düşüş görülmediğine aksine yükseliş yaşandığına dikkat çekiyorlar. Euro/TL’de benzer şekilde 8.27 ile tarihi zirveyi gördü.

PİYASADA KÖTÜMSER BEKLENTİ

Commerzbank dün sabah yayımladığı raporda, “Haziran başından bu yana dar aralıkta kalarak kontrol edilen para birimine benzeyen TL yeniden hareket ediyor... Merkez Bankası ve kamu bankalarının müdahale kapasitesi açısından sınırlarına ulaşmış olmaları risk oluşturuyor – eğer öyleyse, böyle bir zorlu sınır aşıldığında kur sert yükseliş kaydedebilir. Türkiye’nin reel faiz oranının son yıllardan daha fazla negatif/eksidede olduğu göz önüne alındığında, TL’nin orta vadeli görünümü konusunda kötümseriz” demişti.

Yatırımcılar TCMB’nin politika faizinin enflasyonun 4 puan altında kalması ile lokal yatırımcılarının TL getirisi elde edememesi nedeniyle dövize, altına ve son dönemde bu araçları barındıran yatırım fonlarına yönelme eğilimi dikkat çekiyor.

Öte yandan yabancı yatırımcıların hisse ve sabit getirili piyasalardan yılbaşından beri çıkışı 10 milyar doları aşarken TCMB başta olmak üzere kamunun döviz piyasasında bugüne kadar yaptığı arzını devam ettirmek adına ya yeni bir döviz finansmana ya da döviz arzına ara vermeye yakın olduğundan endişe ediliyor.

Reuters’da Temmuz ortasında yayımlanan bir haberde de dikkat çekildiği üzere, TL’nin istikrarlı ve rekabetçi bir seyir izlemesi Türkiye’nin yeni ekonomi politikasının temel hedeflerinden biri haline gelirken, Merkez Bankası rezervlerinden yapılan döviz satışlarına son dönemde kamu bankalarının kendi bilançolarından yaptıkları satışlar da eklendi.

30.07.2020

Kamu bankalarının geçen yıl Aralık ortasında neredeyse sıfır olan net dvız açık pozisyonları Haziran'dan itibaren belirgin artış göstererek 10 Temmuz itibarıyla 9.7 milyar dolara yükseldi. 17 Temmuz'da ise tutar sınırlı düşüşle 9 milyar doların altına indi. TCMB ile birlikte bakıldığında Türkiye'nin 2019 başından bu yana piyasalara müdahaleyi de içeren toplam dvız arzı da 100 milyar doları aşmış durumda. Bankacıların hesaplamalarına göre son bir kaç günde belirginleşen dvız arzı ile ilgili tutar 110 milyar dolara yaklaşmış durumda.

CDS 500 BAZ PUANIN ÜZERİNE SERT YÜKSELDİ

Türkiye'nin beş yıllık kredi iflas takası (CDS) primi koronavirüs salgınıyla birlikte 650 baz puanı aşarak 2008 finansal krizden bu yana en yüksek seviyeye geldikten sonra 430 puana kadar düşmüştü.

Belirgin düşüşün ardından genel olarak yükseliş yönlü seyir izleyen 5 yıllık CDS geçen hafta başında 500 puanın altına gerilemişti. CDS dün 560 seviyesine yükseldi.

Gösterge 10 yıllık tahvilde ise son işlem %12.94 seviyesinde.

Alaattin AKTAŞ

Yüzde 8.2'den 7.4'e, şimdi de 8.9'a...

Merkez Bankası geçen haftaki Para Politikası Kurulu toplantısında hazirandan sonra faiz oranını yine sabit tutmuş ve bu kararın gerekçesini de “Yakın dönemdeki gerçekleştirmeler nedeniyle yıl sonu enflasyon tahmini üzerindeki risklerin yukarı yönlü olduğu değerlendirilmektedir” diye özetlemişti. Biz de Merkez Bankası’nın faizi sabit tutması ve enflasyon riskine dikkat çekmesinden yola çıkarak 24 Temmuz’da “Enflasyon tahmini üstündeki risklerin yukarı yönlü olduğunu kabul eden Merkez Bankası, son enflasyon raporunda yüzde 7.40 olarak yer alan yıl sonu enflasyon tahminini herhalde güncelleme yoluna gidecektir” görüşüne yer vermiştik. Merkez Bankası’nın yüzde 7.40’lık tahminini güncellemesi yalnızca bizim beklentimiz değildi tabii ki, piyasada da bu yönde görüşler dile getiriliyordu. Üstelik çift haneli tahmin bekleyenler bile vardı.

İşte Merkez Bankası o adımı dün attı. Yılın üçüncü enflasyon raporunda 2020 yılının enflasyon tahmini yüzde 8.90 olarak değiştirildi.

Merkez Bankası yıla yüzde 8.20’lik enflasyon tahminiyle başlamış; bu oran hem geçen yılın son raporunda, hem de bu yılın ilk raporunda yer almıştı. Merkez Bankası, nisan ayında açıkladığı ikinci raporda 2020 tahminini yüzde 7.40’a çekmişti.

Merkez Bankası’nın yüzde 8.20’lik tahmini Cumhurbaşkanlığı yıllık programında yer alan yüzde 8.50’lik hedefin altındaydı, nisanda bu kez çok daha aşağıda bir oran belirlenmişti.

Yüzde 7.40’ın gerçekleşebilirliği yoktu. Hele hele yılın ilk beş ayı, özellikle de altı ayı geride kaldıktan sonra yılı Merkez Bankası’nın yüzde 7.40’lık tahmini düzeyinde kapatmak tümüyle olanaksız hale gelmişti. Biz de bu gerçeği “Şapkadan tavşan çıkmazsa enflasyon hedefi tutmaz” başlığıyla köşemize taşımıştık.

Bu arada Merkez Bankası son tahminiyle Cumhurbaşkanlığı programında yer alan oranın da üstüne çıkmış oldu.

Yüzde 3'lük hareket alanı

30.07.2020

Merkez Bankası yıllık tahminini yüzde 8.90 düzeyine çekerek yılın ikinci yarısı için yüzde 3'lük bir hareket alanı yaratmış durumda.

TÜFE yılın ilk yarısında yüzde 5.75 arttı. Yılın ikinci yarısındaki artış yüzde 3'te kalırsa Merkez Bankası'nın yüzde 8.90'lık tahmini tutacak.

Bu gerçekleşmeyecek bir oran değil, ama bunun pek kolay olmayacağı da ortada.

Aslında bu yıl öylesine dalgalanmalara gebe ki tahmin yapabilmek de hiç kolay değil. Baksanıza, Merkez Bankası gibi bir kurumu bile üçer aylık dönemlerde adeta yalpalatan bir süreç yaşıyoruz. Önce yüzde 8.20 olarak tahmin edilen oran bir anda yüzde 7.40'a çekiliyor, ardından 1.50 puanlık artışla bu kez yüzde 8.90'a çıkarılıyor.

Dolayısıyla şimdiden yılın kalan dönemi için tahmin yapmak pek de kolay değil. Pandemi süreci tüm dünya ekonomileri gibi bizim ekonomimizi de fena halde sarsıyor ve nasıl bir yön çizebileceğimizi bilinmez hale getiriyor.

Merkez Bankası da bu süreçte biraz da el yordamıyla tahminini bir aşağı çekiyor, bir yukarı çıkarıyor.

Ya fonlama faizi ne olacak?

Merkez Bankası son iki aya gelinceye kadar faizi hızla indirdi ve yüzde 8.25'e çekti. Gerçekleşen enflasyonla zaten çok fark vardı da bu fark ifade edildiğinde "Önemli olan gerçekleşen değil, beklenen enflasyondur" savunması dile getiriliyordu.

Şimdi ne olacak peki? Beklenen enflasyon da faizin üstünde. Merkez Bankası politika faizi yüzde 8.25 olmakla birlikte fonlama maliyetini bir şekilde yukarı çekme yoluna mı gidecek? Çünkü şimdiye kadar genellikle politika faizinin altında bir oranla fonlama yapıldı. Örneğin temmuz ayının ortalama fonlama maliyeti yüzde 7.53.

Merkez Bankası herhalde enflasyon tahmini yüzde 8.90 düzeyindeyken piyasaya yüzde 7.50 dolayında bir orandan fonlamayacak.

Faiz artışı kaçınılmaz

Daha üç gün önceydi, 27 Temmuz'da yazmıştık; "Faizde dipten dönüş sinyalleri güçleniyor" diye. Görünen köyün kılavuz istememesi gibi... Merkez Bankası'nın enflasyon tahminini keskin bir şekilde yukarı doğru güncellemesi hiç kuşku yok ki önce Merkez Bankası'nın ortalama fonlama maliyetine yansıtacak, bu da mevduat ve kredi faizlerine.

Yayı fazla gerdik diye dün döviz için yazmıştık. Aslında faiz için de aynı durumun geçerli olduğunu görüyoruz.

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

Meclis cinsel saldırıya uğrayan D.K.'yı dinledi

30 Temmuz 2020

Dün çok önemli bir gelişme yaşandı. Aslında bu bir ilk. Meclis, HDP'den ihraç edilen Mardin milletvekili Tuma Çelik'in cinsel saldırıda bulunduğu D.K.'yı dinledi. Evet, çok büyük bir utanç yaşandı. İğrenç bir olayla karşı karşıya kaldık. HDP milletvekili Tuma Çelik'in cinsel saldırıda bulunduğu iddia edilen D.K. büyük bir mağduriyet yaşadı. Ama yılmadı. Susmadı. PKK'nın baskısına, Tuma Çelik'in tehditlerine, HDP milletvekillerinin "Olayı kapat" baskısına rağmen onurlu bir mücadele verdi. Ve dün Meclis tarihinde ilk kez cinsel saldırıya maruz kalan bir kadını dinledi. Bu kadınlarımız adına önemli bir kazanım. Bundan sonra bu tür iğrençlikleri yapanların karşısında sadece yasalar olmayacak. Meclis de kadınlarımız için seslerini duyuracakları yeni bir mecra oldu.

D.K.'NIN CAN GÜVENLİĞİ İÇİN

D.K.'nın Meclis tarafından dinlenebileceği haberini aldıktan sonra avukatı Adile Gürbüz'ü aramıştım. Gürbüz, Meclis'ten davet aldıklarını doğrulamış ancak bayramdan sonra gidebileceklerini ifade etmişti. D.K. can güvenliği nedeniyle koruma altında tutuluyor. O nedenle müvekkilinin can güvenliğini düşünmüş olabilir. Önemli olan bir kadının can güvenliği sorunu yaşamamasıydı.

D.K.'NIN ANLATIMLARI KOMİSYONU ETKİLEMİŞ

Eğer D.K. PKK'nın ve Tuma Çelik'in tehditlerine boyun eğse bu olayı kapatsa hiçbirimizin haberi olmayacaktı. Batman Cumhuriyet Başsavcılığı'na şikâyeti üzerine cinsel saldırı hakkında bilgimiz oldu. Tuma Çelik'in dokunulmazlığının kaldırılması için Meclis'te 5 milletvekilinden oluşan hazırlık komisyonu kuruldu. Komisyonunda AK Parti'den Belgin Uygur, Ali Özkaya, İbrahim Halil Fırat, CHP'den Ali Mahir Başarır ile HDP'den Züleyha Gülün yer alıyor. Komisyon dün öğleden sonra cinsel saldırıya uğrayan D.K.'yı dinledi. Hazırlık komisyonundaki milletvekilleri anlatımından etkilenmişlerdi. Milletvekillerinden aldığım bilgiye göre D.K., cinsel saldırı olayını şöyle anlatmış.

"HDP milletvekili Tuma Çelik seçimde birlikte çalışmayı teklif etti. Çocuklarım olduğunu ve aile içi sorunlarım bulunduğunu söyleyip kabul etmedim. Ama Tuma Çelik, 'Amca kızı, gel bize gidelim, hem kahve içer hem de sorunlarımızı

konuşuruz' dedi. Beni Süryani Federasyonları Başkanı E.T.'nin Mardin Midyat'taki evine götürdü. Evde kahve içtikten sonra bana tecavüz etti. O gün özel günümdü. Salondaki kanepenin üzeri kan lekesi oldu. Çelik'e 'Seni partiye şikâyet edeceğim' diye bağırdım. Bana, 'Ben vekilim, dokunulmazlığım var. Olmadı siyasi hayatım biter, giderim Avrupa'da yaşarım. Eğer duyulursa yöre halkı benim için 'Erkektir, bir zamparalık yaptı' derler. Ama sen, eşin ve çocukların insan içine çıkamaz' dedi." D.K. olayı intikal ettirdiği Süryani Federasyonları Başkanı E.T.'nin de olayın duyulmaması için kendisini tehdit ettiğini söylemiş. Bu olay nedeniyle eşinden boşandığını anlatıp "O günden beri nefes alamıyorum" diye konuşmuş.

HDP MİLLETVEKİLLERİ 'OLAYI KAPAT' DEMİŞLER

Cinsel saldırı mağduru D.K., Meclis'te milletvekillerinin sorularını yanıtladı. Üç çocuk annesi olduğunu ve bu olaydan dolayı çok sarsıldığını anlatan D.K., olay üzerine HDP Mardin milletvekilleri Ebru Günay ve Pero DüNDAR'dan yardım istediğini anlatmış. HDP'nin iki kadın milletvekilinin kendisine sahip çıkmadığını, "İki kadın milletvekili bana 'olayı kapat' diyerek vazgeçirmek istediler" diyerek anlatmış. D.K. HDP milletvekillerinin kendisiyle alay ettiğini ve "Sana doktor göndereceğiz" dediklerini ifade etmiş.

D.K. olayı üzerine konuştuğum HDP Eş Genel Başkanı Pervin Buldan ise olayın başta kendilerine farklı aksettğini belirterek, "Kadının beyanı esastır. Bu işin peşini bırakmayacağız" demişti. Buldan, sözlerinin arkasında duruyor.

D.K. çok iğrenç bir saldırıya maruz kaldı. Ancak onun mücadelesiyle cinsel saldırıya uğrayan kadınlara Meclis yolu açıldı. Bu tür olaylarda Meclis artık mağdure kadınları da dinleyecek, dokunulmazlığı kaldırılan milletvekili ise hesabını yargıda verecek. Tuma Çelik'in dediği gibi "Ben milletvekiliyim, dokunulmazlığım var" devri bitti. Kadına dokunana dokunulacak. Yoksa bu iğrençliklerin önüne geçemeyiz.

KURBAN KESELİM, KURBAN OLMAYALIM

BİLİM Kurulu dün Kurban Bayramı'ndan önceki son toplantısını yaptı. Az da olsa "Yeni bir sokağa çıkma yasağı ilan edilecek mi" beklentisi içinde olanlar vardı. Sokağa çıkma yasağı ilan edilmesi, şehirlerarası seyahatlerin kısıtlanması hükümetin gündeminde hiç olmadı. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca da "Kurban Bayramı'nda kısıtlama getirilmemiştir" dedi. Ama Fahrettin Koca'nın Ramazan Bayramı'nda uygulanan kısıtlamalardan sonra sağlanan ilerlemenin altını çizmesi önemliydi. "Ramazan Bayramı'ndaki kısıtlarla elde ettiğimiz sonuçları bu kez gönüllü kısıtlarla sağlamalıyız" dedi. Yani iş bize kaldı.

Ama tedbirler alınması üzerinde duruldu. O nedenle İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ile Sağlık Bakanı Fahrettin Koca bir araya gelip alınabilecek tedbirleri konuştular. Kurban Bayramı'nda uygulanacak tedbirlerin görüşüldüğü Bilim Kurulu'ndan sonra açıklamayı Sağlık Bakanı Fahrettin Koca yaptı.

Bunlar madde madde yayınlandı. Ancak benim üzerinde duracağım nokta şu: Yasaklama yok ama gönüllü kısıtlama var. Deniliyor ki "Kurbanınızı kesin ama COVID-19 sizi kurban etmesin." İş bu kadar basit.

Borç darbesi olabilir mi ?

Esfender KORKMAZ

30 Temmuz 2020

Moody's, Türkiye, Rusya, Polonya, Macaristan ve Çek cumhuriyetinin pandemi nedeni ile fonlama ihtiyacının arttığını, bunlardan Türkiye hariç diğer dördünün 2021'de gelirlerini de artıracaklarını açıkladı. Ayrıca, bunlar içinde Türkiye, Macaristan ve Polonya'nın borç yükünün artması nedeni ile büyük darbe alacaklarını da ilave etti.

Dikkat edersek bu beş ülkede de demokrasi ve hukuk sorunu var. Borç darbesi alacaklar dediği üç ülkeye karşı da Avrupa Birliği kararları var.

AB'nin en son Türkiye raporunda;

'Yeni Cumhurbaşkanlığı sistemi ile daha önce mevcut olan birçok denge ve denetleme mekanizması ortadan kaldırılmış ve TBMM'nin rolü zayıflamıştır. Yeni sistem, kamu yönetiminin ve yargının daha fazla siyasileşmesine yol açmış ve Cumhurbaşkanı'na, birçok düzenleyici kamu kurumunun başkanını atama yetkisi vermiştir. İnsan hakları, hukukun üstünlüğü ve yargının bağımsızlığına ilişkin kötüleşen durum, rapor döneminde de devam etmiştir.' deniliyor.

Macaristan'da, Viktor Mihaly Orban, güçler birliği istediğini, yargı bağımsızlığını istemediğini söylüyor. **Polonya'da**, Adalet ve Hukuk Partisi lideri **Jaroslav Kaczyński** de, yargı bağımsızlığını kendi anlayışı içinde görüyor. Yargı bağımsızlığı diyerek mevcut mahkeme sistemi değiştirildi ve yeni hâkimler atandı. Yargıyı felç edecek önlemler alındı.

Oysaki bu iki ülkede AB'ye üyedir. Bu ülkeler hukukun üstünlüğüne de uyacaklarını taahhüt etmişlerdir. Ne var ki her iki ülke de bu şarta açıkça uymayan ülkelerdir. Bu nedenle 2018 yılında Avrupa Parlamentosu, Macaristan'ı Avrupa Birliği (AB) içerisindeki temel siyasi haklarından yoksun bırakabilecek bir tasarıyı kabul etmiştir.

Geldik Türkiye de borç sorununa:

1. Banka kredilerinde, takibe düşen kredi oranı yüzde 5 dolayına yükseldi. Bu sene bu oranın daha çok artacağı anlaşılıyor. Çünkü kredilerin ödenmesi için önce gelir yaratmak gerekir. Oysaki Türkiye'nin 2020 ikinci çeyrekte yüzde 7,5 daralacağı tahmin ediliyor. (BETAM) yüzde 7,5 daralma fert başına gelirin yaklaşık yüzde 8,5 düşmesi demektir. 2020 de de fert başına gelirin yüzde 6 dolayında daralması bekleniyor.

2. Kamu bankaları kurları ve faizleri düşürmek veya tutmak için zararına işlem yapıyor. Bu zararlar bütçeden ödeniyor. Bütçe açıkları artıyor... Bütçe dengesi bozuluyor. Bu defa siyasi iktidar doğrudan veya dolaylı olarak reel sektörün vergi yükünü artırıyor. Vergi yükü finansman ihtiyacını artırıyor. Ekonomik istikrar bozuluyor.

3. Bankaların yabancı para net genel pozisyonu 13-14 milyon dolar eksidedir. Yüksek değil fakat dış borç ödemeleri için yeniden borçlanmaları gerekir. Dahası bankalar dövizle borçlanıp, TL kredi verdilerse takibe düşen krediler ve kur artışı nedeni ile döviz sıkıntısı yaşayabilirler.

4. Türkiye'nin dış borç yükü yüksek değil... GSYH'nın yüzde 60'ı kadardır. Ancak dış borç ödemek için önce gelir artışı yaratmak sonra döviz kazanmak gerekir. Bu yıl gelir artışı olmayacağı gibi, pandemi turizm döviz gelirlerini de vurdu. Buna karşılık ithalat talebinin düşmesi nedeni ile döviz ihtiyacı azaldı.

Dış borçlarda temel sorun kur artışı nedeni ile dış borç yükünün artması, cari açığın devam etmesi ve Türkiye yüksek risk nedeni ile diğer istikrarlı ülkelere göre yüzde 5 oranında daha pahalı borçlanmasıdır.

Bu sorunlar atlatılabilir fakat bu yüzden ekonomik istikrar daha çok bozulacaktır.

İbrahim Kahveci

Dolar özel yükselişe geçti

Haziran ayının ortasında Dolar/TL kuru 6,85 bandına oturdu ve bu stabil hareket 27 Temmuz gününe kadar devam etti. Bu süre zarfında dolar fiyatı adeta hiç kıvıldamadı.

Aynı zaman diliminde Euro/Dolar paritesi 1,07 bandından 1,17 bandına yükseldi. Kısaca Euro dolara karşı yüzde 10 civarında değer kazandı.

Euro/TL ise aynı süre zarfında 7,70 seviyesinden sadece 7,90 seviyesine yükselebilmmişti. Ortada bir terslik vardı. Dolar sabit kalırken, euro parite etkisi ile bile yükseleliyordu.

Ve bu kontrollü dolar fiyatı bu hafta başı yıkıldı.

Dolar/TL birden Cuma kapanışı olan 6,84'den 6,96'ya yükseldi. Ve bu seviyelerde işlem görmeye devam etti.

TL'nin fiyatının dolara karşı adeta stabil kaldığı 15 Haziran 27 Temmuz arasında, bizim emsal olarak gördüğümüz diğer para birimlerinde ise şu hareket yaşandı:

Rus Rublesi 69,50'den 71,5'e yükseldi.

Brezilya Reali 5,05'den 5,15'e çıktı.

G. Afrika Randı ise 17,10'dan 16,40'a indi.

Yerel paraların dolar karşısında çok sert hareketlerinin olmadığı, hatta bazı düşüşlerin olduğu bu zaman diliminde, Lira daha sıkışık ve tek fiyat etrafında hareket etti. Ama zincir hafta başında koştular.

DÖVİZ ALIMINI HIZLANDI

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre Mayıs ayında döviz alımında sert hareketler olmuştu.

Mayısın başında 218,7 milyar dolar olan yabancı para (YP) mevduatları Haziran ayı başında 226,7 milyar dolara ulaşmıştı. 4 hafta içerisinde tam 8 milyar dolarlık alım yapmıştı tasarruf sahipleri.

30.07.2020

Ama bu sefer günlük verilere baktığımızda döviz alımının yeniden ve çok daha sert şekilde arttığını görüyoruz. Yabancı para mevduatları geçen hafta şu şekilde gelişti:

20 Temmuz : 227 milyar 898 milyon \$

21 Temmuz : 229 milyar 389 milyon \$

22 Temmuz : 230 milyar 834 milyon \$

23 Temmuz : 231 milyar 629 milyon \$

24 Temmuz : 232 milyar 702 milyon \$

Sadece 4 iş gününde alınan döviz tutarı 4,8 milyar dolar olarak tarihe geçmiş oldu.

Henüz 24 Temmuz sonrası göremiyoruz ama muhtemeldir ki, döviz alımı devam etmiş oldu. Günlük döviz alımının 1,2 milyar dolara ulaştığı görüldüğünde bu talebi karşılayacak bir varlığın olmadığı da anlaşılıyor.

KAMU BANKALARI TUTAMADI İDDIASI

Döviz talebinin sert olduğuna yönelik bir başka iddia da yurtdışından geldi. Yurtiçinde açıklanmadığı için kimsenin bilemediği Kamu Bankalarının 2 günde 2 milyar dolar satışına rağmen dövizin yükselişi durdurulamadı.

Blomberg'e dayanan ve Financial Times'de de yer alan habere göre dolardaki yükselişi durdurmak için kamu bankaları 2 günde 2 milyar dolar sattılar. Bu satışa rağmen dolardaki yükseliş durmadı.

Reuters ise geçen yılın başından beri dövizin ateşini söndürmek için yapılan müdahalenin 100 milyar dolara ulaştığını aktarmıştı.

Özel sektörün bu yılın ilk 5 ayında 18,7 milyar dolara ulaşan dış borç ödemesi hesaba katıldığında gerçek döviz alımının boyutunu da yaklaşık olarak öğrenmiş oluyoruz.

2020 yılının başında 220 milyar dolar olan YP mevduatları son gün itibari ile 232 milyar dolara çıkmış oldu. Ama bu arada ödenen 18,7 milyar dolarlık dış borç hesaba katıldığında azalması gereken YP mevduatlarının 12 milyar dolar daha artış gösterdiği anlaşılıyor. Böylece sadece 2020 yılında özel sektörün ve gerçek kişilerin alım yaptığı döviz tutarının 31 milyar doları geçtiğini söyleyebiliriz.

BİZE ÖZEL DEĞER KAYBI

Dün dolar fiyatını gösteren ekranda TL yüzde 0,55 değer kaybediyordu. Aynı dakikalarda ise dolar karşısında diğer ülke para birimlerinin değişimi eksi yöndeydi.

30.07.2020

Mesela Rus Rublesi 0,12 düşüştü. Brezilya Reali ise 0,67 düşüşü gösteriyordu. Yine benzer şekilde G Afrika Randı 0,18; Hindistan Rupisi 0,14; Macar Forinti 0,50; Şili Pesisu ise 0,21 değer artışını işaret ediyordu.

Dün yaşanan gelişmeler piyasa- larda Türkiye'ye özgü bir değişimin ve fiyatlandırmanın olduğuna işaret ediyordu.

Son iki günde BIST endeksi 120 seviyesinden 112'ye gerileme gösterirken düşüş oranı sadece 2 günde yüzde 6,7'ye ulaştı. Keza benzer şekilde faiz piyasasında da oranlar kısa vadede yüzde 11,0'in üzerine çıkarken, uzun vadede yüzde 13,0 sınırına dayandı.

Oysa Merkez Bankası hala tek hane enflasyon hedefi açıklarken, bankalara yüzde 7,52 yerine artık yüzde 5,6'dan para vermeye devam ediyor.

Piyasada oluşan fiyatlandırma farklarının yine Türkiye özelinde negatif ayrışmayı tetiklediği, kur hareketi ile borsa düşüşüne de mazeret oluşturduğu anlaşılıyor.

Döviz alımının hangi boyuta varacağı, açıklanacak enflasyon ve kur etkisinin boyutları ile özellikle dış politik risklerin önümüzdeki dönemde piyasaların seyrinde etkili olacağı görülüyor.